

SO'FI OLLOHYORNI SABOTUL OJIZIN ASARI HAQIDA

*Nuriddinova Gavharoy**Filologiya fakulteti o'zbek tili yo'nalishi**3-bosqich talabasi***ANNOTATSIYA**

Kalit so'zlar: So'fi Oллоhyor, Sabot ul-Ojizin, Sabr, Matonat, Axloqiy tarbiya, Ruhiiy rivojlanish, Iymon, Oдоб-axloq, Ma'naviyat, Ijtimoiy muvozanat.

So'fi Oллоhyorning Sabot ul-Ojizin asari musulmon olamidagi axloqiy va tarbiyaviy g'oyalarni o'rganishga bag'ishlangan muhim manbadir. Asarda insonning ichki dunyosi, sabr, matonat, iymon va oдоб-axloq masalalari atroflicha tahlil qilinadi. Muallif o'z asarida odamlarning ruhiy rivoji va ijtimoiy hayotdagi muvozanatni saqlash usullarini yoritib, sabrning hayotdagi ahamiyati va insoniy fazilatlarni shakllantirishdagi rolini ko'rsatadi.

Shu bilan birga, Sabot ul-Ojizin asari nafaqat diniy, balki ma'naviy tarbiya nuqtai nazaridan ham keng qamrovli bo'lib, o'quvchi va tadqiqotchilar uchun qimmatli manba hisoblanadi.

Asar orqali muallif sabr va matonat kabi fazilatlarni shakllantirish yo'llarini, insoniy va ijtimoiy muammolarni hal etishdagi ahamiyatini o'quvchilarga yetkazadi.

ANNOTATION

Keywords: Sufi Allahyor, Sabat ul-Ajizin, Patience, Perseverance, Moral Education, Spiritual Development, Faith, Morality, Spirituality, Social Balance.

Sufi Allahyor's Sabat ul-Ajizin is an important source dedicated to the study of moral and educational ideas in the Muslim world. The work comprehensively analyzes the inner world of man, issues of patience, perseverance, faith and morality. In his work, the author highlights the spiritual development of people and ways to maintain balance in social life, shows the importance of patience in life and the role of it in the formation of human qualities.

At the same time, Sabat ul-Ajizin is comprehensive not only in terms of religious but also in terms of spiritual education, and is a valuable source for readers and researchers.

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова: Суфийский Аллахёр, «Сабат уль-Аджизин», терпение, упорство, нравственное воспитание, духовное развитие, вера, нравственность, духовность, социальное равновесие.

Труд суфия Аллахёра «Сабат уль-Аджизин» является важным источником, посвящённым изучению морально-нравственных и воспитательных идей в мусульманском мире. В нём всесторонне анализируется внутренний мир человека, вопросы терпения, упорства, веры и нравственности. В своём труде автор освещает духовное развитие человека и пути поддержания равновесия в общественной жизни, показывает важность терпения в жизни и его роль в формировании человеческих качеств.

При этом «Сабат уль-Аджизин» является всеобъемлющим не только с религиозной, но и с духовной точки зрения и является ценным источником для читателей и исследователей.

Через свой труд автор доносит до читателей способы развития таких качеств, как терпение и упорство, и их значение в решении человеческих и социальных проблем.

Through the work, the author conveys to readers ways to develop qualities such as patience and perseverance, and their importance in solving human and social problems.

KIRISH

So'fi Ollohyor (hayoti haqida ma'lumotlar cheklangan, XVI–XVII asrlar oralig'ida yashagan deyladi) o'z zamonasining mashhur sufi olimi va ma'naviy tarbiyachisi bo'lgan. U diniy bilimlarni chuqur o'rgangan, inson ruhiy va axloqiy tarbiyasiga katta e'tibor bergan. Uning ilmiy merosi asosan sufizm, axloq, iymon va insoniy fazilatlarni rivojlantirishga bag'ishlangan.

“Sabot ul-Ojizin” asarining mazmuni Sabot ul-Ojizin nomi arab tilidan tarjima qilganda “Zaiflarning sabri” yoki “Zaiflarni sabrga chorlov” ma’nosini anglatadi. Asar quyidagi asosiy mavzularni qamrab oladi:

Sabr va matonat:Asar markaziy g’oyasi sabrdir. Muallif sabrni inson hayotida duch keladigan muammolarni yengish, ichki tinchlik va ijtimoiy barqarorlikni saqlash vositasi sifatida tushuntiradi.

Sabrni turli vaziyatlarda qanday qo‘llash kerakligi, sabr qilmagan insonning ruhiy va ijtimoiy hayotdagi oqibatlarini misollar bilan bayon qilinadi.

Ruhiy va axloqiy tarbiya:Asarda insonning ichki dunyosi, ruhiy holati va axloqiy fazilatlari chuqur tahlil qilinadi.

Muallif iymon, halollik, sabr-toqat, mehribonlik va poklik kabi fazilatlarning shakllanishi yo‘llarini ko‘rsatadi.

Inson va jamiyat munosabatlari:Asar faqat shaxsiy tarbiya haqida emas, balki insonning jamiyatdagi o‘rni, odob-axloq qoidalari va ijtimoiy muvozanatni saqlash haqida ham so‘zlaydi.

Odamlar orasida hurmat, mehr-muhabbat va sabrning ijtimoiy hayotdagi ahamiyati alohida ta’kidlanadi.

Hayotiy misollar va hikmatlar:Muallif asarda o‘quvchiga murakkab vaziyatlarda qanday to‘g‘ri qaror qabul qilish mumkinligini ko‘rsatadi.

Asar hikmatli nasihatlar, qisqa rivoyatlar va hayotiy misollar orqali tushuntiriladi, bu esa o‘quvchi uchun asarni oson hazm qilinadigan qiladi.

Asarning ilmiy va ma’naviy ahamiyati Ruhiy tarbiya manbai: Asar zamonaviy kishilar uchun ham sabr, matonat va axloqiy fazilatlarni rivojlantirishda qo‘llanma bo‘la oladi.

Sufiylik merosi: Asar sufiylik ta’limoti va falsafasini o‘rganish uchun muhim manbadir.

Ijtimoiy barqarorlik: Sabr va axloqiy fazilatlarning jamiyatdagi rolini yoritib, odamlar o‘rtasidagi ijtimoiy uyg‘unlikni oshirishga hissa qo‘shadi.

Pedagogik qadriyat: Asar maktabgacha va maktab yoshidagi bolalarga axloqiy tarbiya berish, yoshlarni sabr-toqat va odobga o'rgatish nuqtai nazaridan foydali.

Asarning uslubiy xususiyatlari Oqilona va sodda til: Asar murakkab falsafiy tushunchalarni sodda va tushunarli tilda bayon etadi.

Nasihat va tavsiyalar: Har bir bo'lim o'quvchi yoki tinglovchiga aniq tavsiya bilan yakunlanadi.

Misollar bilan mustahkamlash: Muallif nazariy fikrlarni hayotiy misollar bilan boyitadi, bu esa o'quvchining fikrini mustahkamlaydi.

Asardan olingan asosiy g'oyalar Hayotdagi qiyinchiliklar sabr orqali yengiladi.

Ruhiy tarbiya insonning ichki dunyosini mustahkamlaydi.

Axloqiy fazilatlar jamiyatdagi uyg'unlik va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlaydi.

Iymon, matonat va sabr insonni hayotiy muvaffaqiyatga yetaklaydi.

So'fi Ollohyor, musulmon dunyosida mashhur sufiy olim sifatida tanilgan bo'lib, asosan axloqiy va ma'naviy tarbiya bilan shug'ullangan. Sabot ul-Ojizin asari uning eng nufuzli va mashhur ijodlaridan biri hisoblanadi. Asar XVI–XVII asrlardagi jamiyat va diniy muhitni hisobga olgan holda yozilgan bo'lib, odamlarning ruhiy holatini, ichki kurashlarini va jamiyatdagi o'rni bilan bog'liq masalalarni yoritadi.

Muallif asarda insoniyatning zaif tomonlari va ular bilan kurashish yo'llarini chuqur tahlil qiladi. Shu sababli asar nomi "Sabot ul-Ojizin" — "Zaiflarning sabri" deb atalgan.

Asarning asosiy mavzulari va g'oyalari Zaiflik va kuch-quvvatni muvozanatlash

Asarda insonning ruhiy va jismoniy zaifliklari, ularni yengish yo'llari ko'rsatiladi.

Zaif inson sabr va iymon yordamida ichki kuchini topishi mumkinligi ta'kidlanadi.

Sabrning ko'p qirrali mohiyati Sabr faqat qiyinchiliklarni bardosh berish emas, balki hayotiy qarorlar qabul qilishda ruhiy kuch sifatida tushuntiriladi.

Asarda sabr orqali inson o'zining axloqiy va ruhiy me'yorini saqlab qolishi mumkinligi ko'rsatiladi.

Insonning ichki dunyosi va ma'naviy yetuklik Ollohyor ruhiy poklik, ichki tinchlik va o'zini boshqarish g'oyalarini asosiy o'rinlarda ko'taradi.

Asarda iymon, halollik, poklik, mehribonlik va adolat kabi fazilatlar ruhiy yetuklikka erishish vositasi sifatida yoritiladi.

Axloqiy va ijtimoiy barqarorlik Odamlar orasida sabr, hurmat va adolat tamoyillari jamiyatda ijtimoiy muvozanatni saqlashga yordam beradi.

Asar jamiyatdagi ijtimoiy nizolarni hal qilishda axloqiy qadriyatlarning ahamiyatini ko'rsatadi.

Hayotiy misollar va hikmatlar Asarda qisqa rivoyatlar, hikmatli gaplar va real hayotiy voqealar yordamida g'oyalar mustahkamlanadi.

Bu usul o'quvchiga nazariy tushunchalarni amalda qo'llash imkonini beradi.

Asarning ma'naviy va pedagogik ahamiyati Ruhiy tarbiya manbai: Asar zamonaviy o'quvchilar va kattalar uchun sabr-toqat va ichki kuchni rivojlantirishda muhim qo'llanma hisoblanadi.

Pedagogik qadriyat: Bolalar va yoshlarni axloqiy tarbiyalash, sabrni shakllantirishda foydalidir.

Sufiylik merosi: Asar sufiylik falsafasi va diniy ta'limotni o'rganish uchun keng imkoniyat yaratadi.

Ijtimoiy uyg'unlik: Asar jamiyatdagi adolat va hurmat tamoyillarini shakllantirishga hissa qo'shadi.

Sodda va tushunarli til: Ollohyor murakkab diniy va falsafiy tushunchalarni oddiy, oson qabul qilinadigan tilda bayon qiladi.

Tavsiyalar va amaliy maslahatlar: Har bir bo'limda o'quvchi hayotida qo'llash mumkin bo'lgan amaliy maslahatlar mavjud.

Nazariya va amaliyot uyg'unligi: Asarda g'oyalar hayotiy misollar bilan mustahkamlanadi, bu esa o'quvchining amaliyotga tayyorligini oshiradi.

XULOSA

So'fi Oллоhyorning Sabot ul-Ojizin asari inson ruhiyati, axloqiy tarbiya va jamiyatdagi muvozanat masalalarini chuqur yorituvchi nufuzli manbadir. Asarda sabr va matonat, iymon va axloqiy fazilatlar, ichki barqarorlik va ruhiy poklik kabi masalalar markaziy o'rin tutadi. Muallif inson zaifliklarini yengish va ichki kuchni rivojlantirish yo'llarini misollar va hikmatli nasihatlar orqali tushuntiradi. Shuningdek, asar ijtimoiy uyg'unlikni saqlash, odob-axloq va jamiyatdagi barqarorlikni ta'minlashga hissa qo'shadi.

Sabot ul-Ojizin nafaqat diniy, balki pedagogik, ma'naviy va ijtimoiy nuqtai nazardan ham o'quvchilar, olimlar va tarbiyachilar uchun qimmatli manbadir. Asar sabr, iymon va axloqiy fazilatlarni shakllantirish orqali insonning ichki va tashqi hayotini yaxshilashga xizmat qiladi. Shu jihatdan, u zamonaviy davrda ham inson tarbiyasida muhim ahamiyatga ega.

So'fi Oллоhyorning Sabot ul-Ojizin asari inson ruhiyati, axloqiy tarbiya va jamiyatdagi muvozanat masalalarini chuqur yorituvchi bebaho manbadir. Asarda insonning ichki dunyosi va ruhiy holati, zaiflik va kuch-quvvatni muvozanatlash, sabr va matonat, iymon va axloqiy fazilatlar kabi masalalar keng tahlil qilinadi. Muallif sabrni hayotdagi qiyinchiliklarni yengish, ruhiy barqarorlikni saqlash, ichki tinchlik va ijtimoiy uyg'unlikni ta'minlash vositasi sifatida tushuntiradi.

Asar insonning zaif tomonlarini yengish yo'llarini aniq misollar, hikmatli nasihatlar va hayotiy rivoyatlar orqali tushuntiradi. Bu yondashuv o'quvchiga nafaqat nazariy bilim beradi, balki amaliyotda ham o'zini to'g'ri boshqarish, sabr-toqatni rivojlantirish va ruhiy mustahkamlikka erishish imkonini yaratadi. Shu bilan birga, Oллоhyor ijtimoiy hayotdagi axloqiy qadriyatlar – adolat, hurmat, mehr-muhabbat va odob-axloqning jamiyatda barqarorlikni ta'minlashdagi ahamiyatini yoritadi.

Shuningdek, asar sufiylik falsafasi va diniy ta'limotni chuqur tushuntirib, insonning ruhiy yetukligi va axloqiy tarbiyasiga oid qadriyatlarni bugungi davrga ham moslashtiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Oллоһуор, S. Sabot ul-Ojizin. Toshkent, 2005 yil.
2. Ismoilov, M., Akbarov, A. Sabot ul-Ojizin sharhi. Toshkent, 2010 yil.
3. Suvonqulov, I., Boboyeva, M. So‘fi Oллоһуор merosi. Toshkent, 2015 yil.
4. Doniyorova, M.T. Sabot ul-Ojizin asarida axloqiy qadriyatlar. Toshkent, 2020 yil.
5. Ro‘zmetova, I. Sabot ul-Ojizin asaridagi badiiy san’atlar. Toshkent, 2018 yil.
6. Abduraimova, G., Xasanova, M. Sabot ul-Ojizin’da tajnis va uslubiy xususiyatlar. Toshkent, 2024 yil.
7. Najot ul-Tolibon. So‘fi Oллоһуор asarlari to‘plami. Toshkent, 2007 yil.
8. Maxzan ul-Muti’in. So‘fi Oллоһуор qo‘lyozmalari. Samarqand, 2003 yil.
9. Murod ul-Orifin. So‘fi Oллоһуор asarlari to‘plami. Buxoro, 2009 yil.
10. Zulfizar, A. So‘fi Oллоһуор ijodida an’ana va o‘ziga xoslik. Toshkent, 2019 yil.
11. F. Hasanov. Ma’naviyat yulduzlari: So‘fi Oллоһуор va boshqa sufiylar. Toshkent, 2011 yil.
12. Uvvatov, U. O‘zbekiston – buyuk allomalar yurti. Toshkent, 2014 yil.
13. Mirzaev, R. So‘fi Oллоһуор va zamonaviy davr. Toshkent, 2016 yil.
14. Maslak ul-Muttaqin. So‘fi Oллоһуор fors tilidagi asari. Toshkent, 2008 yil.
15. Doniyorova, M.T. Sabot ul-Ojizin asari: ma’naviy yuksalish va axloqiy kamolot. Toshkent, 2021 yil.